

چرا صندلی رشته‌های تخصصی پزشکی خالی است؟

تهران- ایرنا- رشته پزشکی از سال‌های دور، انتخاب اول دانش‌آموزان با استعداد و درسخوان بوده است، دانش‌آموزانی که به علت علاقه خود یا میل والدین از دبیرستان برای شوق پزشکی و زندگی مناسب، رشته تجربی را انتخاب می‌کنند اما آیا پزشکی امروز همان جذابیت‌های دهه‌های پیش را دارد؟

به گزارش پژوهشگر ایرنا، از قدیم نه تنها خانواده‌هایی که دستشان به دهان‌شان می‌رسید بلکه حتی خانواده‌های فقیر نیز برای فرزندانشان آرزوی پزشک شدن داشتند و از بچگی با گذاشتن لقب «دکتر» روی دختر و پسرشان آرزوی خود را به زبان می‌آوردند. هنوز هم بسیاری از والدین در ایران آرزو دارند فرزندشان پزشک شود اما روزگار اندکی فرق کرده است.

توزیع مدارس و سیستم آموزش و پرورش مانند گذشته یکسان نیست و انواع و اقسام مدارس غیردولتی و تیزهوشان با شهریه‌های ده‌ها و صدها میلیون تومانی در کنار مافیای پر رونق کنکور که امروز حضور آن به مقطع ابتدایی رسیده است، شرایط را عوض کرده است و هر کسی امکان رسیدن به صندلی پزشکی دانشگاه را ندارد. البته بازار پزشکی عمومی هم رونق قدیم را ندارد و برای ورود به بهشت تخصص نیز غول بزرگ آزمون دستیاری در پیش است.

حالا بسیاری از خانواده‌ها و جوانان فقط به نام و اعتبار حرفه پزشکی و لباس سفید آن و البته درآمد مناسب آن نسبت به مشاغل دیگر فکر نمی‌کنند و محاسبات دیگری هم در کار است، سهمیه‌های رنگارنگ که وزیر بهداشت هم به آن اعتراف کرده است ورود هر کسی را به رشته پزشکی میسر نمی‌کند. ورود به رشته‌های تخصصی نیز میلیاردها تومان سرمایه می‌خواهد، سرمایه‌گذاری پیش و پس از قبولی تا کسب و کار مناسب و سودآوری فراهم شود و البته داشتن ارتباطات در بدنه بوردهای تخصصی نیز بی‌اثر نیست، این همه یعنی پزشکی اکنون دیگر رشته‌ای نیست که هر کسی را تاب و توان ورود به آن را داشته باشد و شاید در انحصار طبقه خاصی درآمده است.

با وجود این مشکلات و به خصوص با توجه به آینده نه چندان مطمئن

بسیاری دیگر از رشته‌های دانشگاهی و کم رونق شدن تحصیلات دانشگاهی، نسبت به دهه‌های گذشته هنوز پزشکی در کنکور سراسری یکی از پر متقاضی‌ترین رشته‌هاست و هنوز در کنار رشته‌های دندانپزشکی و داروسازی سیل عظیم داوطلبان ورود به دانشگاه را پشت سد کنکور تجربی می‌آورد.

بر اساس آمارهای اعلام شده در سال ۱۴۰۳ نشان می‌دهد حدود نیمی از یک میلیون و ۱۳۱ هزار داوطلب کنکور یعنی بیش از ۵۰۰ هزار نفر در کنکور تجربی شرکت می‌کنند در حالی که ظرفیت رشته پزشکی در دانشگاه‌های کشور بر اساس آمار وزارت بهداشت حدود ۱۳ هزار و ۸۰۰ نفر است.

در واقع فقط یک درصد داوطلبان کنکور تجربی وارد رشته پزشکی می‌شوند، دانشجویانی که باید ۷ سال در رشته پزشکی عمومی درس بخوانند و به عنوان پزشک عمومی وارد بازار کاری شوند که به جز موارد خاص درآمد بالایی ندارند. پزشکانی که برای رسیدن به آرزوی خود یک سد بزرگ دیگر یعنی آزمون سنگین، گران و حاشیه دار دستیاری را باید سپری کنند تا متخصص شوند. اما در مقطع پزشکی تخصصی نیز همه رشته‌های تخصصی متقاضی یکسانی ندارد و در سال‌های اخیر برخی از صندلی‌های رشته‌های دستیاری متقاضی کافی ندارد تا جایی که صندلی آن خالی می‌ماند و این یکی از عجایب روزگار است.

تحلیل‌های مختلفی درباره این تغییر رویکرد وجود دارد اما شاید مهمترین آن پولساز نبودن این رشته‌ها و لزوم کار کردن در بخش دولتی است و برعکس رشته‌هایی مثل جراحی پلاستیک، چشم پزشکی، پوست و رادیولوژی که در سال‌های اخیر درآمدزا شده‌اند، پر متقاضی هستند و به قول معروف روی بورس هستند.

مساله بازار پزشکی در ایران، گرایش جوانان به این رشته و وضعیت مدیریت آن در وزارت بهداشت و دانشگاه‌های علوم پزشکی ابعاد و جنبه‌های مختلفی دارد که نیازمند بحث‌های کارشناسی مفصل است پژوهشگر ایرنا برای بررسی این موضوع به سراغ دکتر «حمید اکبری» مشاور معاون آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رفته است.

صندلی رشته‌های تخصصی اطفال، بیهوشی و طب اورژانس خالی می‌ماند

دکتر اکبری به پژوهشگر ایرنا گفت: کاهش متقاضی در برخی رشته‌های

تخصصی موضوع تازه‌ای نیست و شاید بتوان گفت از حدود ۶ سال پیش شروع شده و در برخی رشته‌ها مثل طب اورژانس، کودکان و بیهوشی بیشتر دیده می‌شود. این مساله از حدود دولت دوم روحانی شروع شد و شاید یکی از علل آن کاهش جایگاه شغلی و کاهش درآمد این رشته‌ها باشد.

بازار پزشکی نیز مثل هر بازار دیگری مساله عرضه و تقاضا دارد و نیاز جامعه و مراجعه بیشتر مردم و درآمد این رشته‌ها در گرایش پزشکان برای ورود به رشته‌های تخصصی نقش دارد. برخی از این رشته‌ها مثل طب اورژانس در بیمارستان‌های خصوصی جایگاهی ندارند چون خدمات اورژانس فقط در بخش دولتی است. متخصص اورژانس نمی‌تواند مطب هم بزند به همین علت این رشته با وجود اهمیتی که دارد متقاضی کمتری پیدا کرده است.

مشاور معاون آموزشی وزیر بهداشت گفت: به هر حال رشته‌ای که درآمد کمتری داشته باشد متقاضی کمتری دارد، مثل رشته پزشکی عمومی که به دلیل اینکه مانند گذشته مردم مستقیم به مطب پزشک عمومی مراجعه نمی‌کنند و درآمد کمتری دارد جایگاه سابق را ندارد زیرا شاهدیم خیلی از پزشکان عمومی با کار در مطب به تنهایی نمی‌توانند زندگی خود را بچرخانند. در حالی که در دهه ۱۳۶۰ ورود به رشته پزشکی عمومی برای همه آرزو بود.

شماره ۱۳۶۰
موضوع: کاهش درآمد پزشکان و کاهش جایگاه شغلی
محل انتشار: تهران
تاریخ انتشار: بهمن ۱۳۶۰
نویسنده: دکتر اکبری

وی افزود: برخی رشته‌های تخصصی مثل کودکان هم به علت کاهش موالید و کاهش تعداد فرزندان خانواده‌ها، مراجعه کننده کمتری دارند و این متخصصان هم درآمد گذشته را ندارند به همین علت گرایش به انتخاب رشته تخصص کودکان کم شده و در بسیاری از سال‌های اخیر صندلی‌های این رشته تخصصی خالی می‌ماند.

این مساله در مورد رشته تخصص عفونی هم تا چند سال پیش وجود داشت، زیرا به علت بالارفتن سطح بهداشت و واکسیناسیون بسیاری از بیماری‌های عفونی از بین رفته بود البته با شیوع کرونا و افزایش نیاز و مراجعه مردم به متخصصان عفونی این رشته دوباره متقاضیان بیشتری پیدا کرده است. بنابراین گرایش به رشته‌های تخصصی پزشکی با توجه به شرایط جامعه تغییر می‌کند.

دکتر اکبری گفت: با وجود اینکه پزشکی جایگاه گذشته خود را از دست

داده است اما هنوز هم این رشته در کنار دندانپزشکی و داروسازی از انتخاب‌های اول داوطلبان کنکور سراسری است و این حجم از رقابت در بسیاری از رشته‌های فنی و مهندسی یا علوم انسانی وجود ندارند به طوری که برای بسیاری از این رشته‌ها کنکور برداشته شده است. این در حالی است که ظرفیت رشته‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی نسبت به دهه ۱۳۶۰ حدود ۱۰ برابر شده است، در حالی که جمعیت کشور در این مدت ۱۰ برابر نشده و حدود دو برابر شده است.

بازار پزشکی تابع عرضه و تقاضاست

وی افزود: با وجود این تقاضای بالا، امکان رشد و افزایش ظرفیت رشته‌های پزشکی بیش از این خیلی سخت است زیرا بر خلاف بسیاری از رشته‌های دانشگاهی افزایش ظرفیت پزشکی نیازمند زیرساخت‌های سنگین و گرانقیمت است، به طور مثال برای آموزش عملی نیاز به بیمارستان و فضای کارآموزی دارد. این مساله برای رشته‌هایی مانند پرستاری و مامایی هم وجود دارد و نمی‌توان یک ماما یا پرستار را بدون اینکه مدتی در بیمارستان و مراکز درمانی کارآموزی کند، فارغ التحصیل کرد.

در گذشته‌های نه چند دور شاید انتخاب رشته پزشکی فقط برای درآمد مالی آن نبود و جایگاه و اعتبار شغلی آن برای بسیاری از مردم اهمیت زیادی داشت به همین علت حکیمان و طبیبان در دهه‌های پیش در بین مردم جایگاه دیگری داشتند اما در عصر علم و فناوری و زندگی شهری، شرایط تا حدی تغییر کرده است و آینده شغلی و درآمد در کنار جایگاه اجتماعی اهمیت بیشتری پیدا کرده است. به همین علت عوامل بازار مانند میزان درآمد، اشباع بازار و میزان مشتری و مراجعه کننده در انتخاب رشته در سطح آموزش‌های عمومی و دانشگاهی و همچنین سطوح تخصصی و تحصیلات تکمیلی اهمیت بیشتری پیدا کرده است، عواملی که ممکن است در گذر زمان تغییر کنند.

بازار پزشکی نیز مانند بقیه بازارها تابع قانون عرضه و تقاضاست به عنوان مثال گرایش جوانان به جراحی‌های زیبایی با وجود عوارض و پیامدهای ویرانگر آن چه بخواهیم و چه نخواهیم یک واقعیت اجتماعی است که تاثیر خود را نه تنها بر بازار کالا و خدمات می‌گذارد بلکه بر بازار آموزش و گرایش جوانان به انتخاب رشته هم گذاشته است.